

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Enchiridion Theologiæ Pastoralis Et Doctrinæ Necessariæ Sacerdotibvs Cvram Animarum administrantibus

Binsfeld, Peter

Avgvstæ Trevirorum, 1609

10. Cap. De Tertio præcepto. Memento vt die[m] Sabbathi sanctifices.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40721

Si monachus professus faciat votū arctioris religionis, eius Abbas, vel prelatus legitima accedente causa, in tali voto dispensare, non autem illud irritare potest: quia habet potestatem in monachum quæ ad dispensandum, si causa subsit, sufficit, caret autem dominio super actu vouendi arctiorem religionem, & ideo irritare talem actum nequaquam potest, vt rectè tradunt Dominic. Sotus lib. 6. de iustit. & iure. q. 4. art. 2. & Ioseph. Angles in florib. Theolog. sentent. in 2. part. in 4. in q. de voto. 9. difficult. conclus. 6.

CAPVT X.

DE TERTIO PRÆCEPTO.

De intelligencia huius præcepti S. Thom. 22. q. 122. art. 4.

Memento, vt diem Sabbathi sanctifices.

SABBATHVM nomen Hebraicum est, Latinè interpretatur cessatio.

Hoc præceptum partim morale, partim cæremoniale est. Morale, quia naturalis ratio dicit, vt homo deputet aliquod tempus vitæ suæ ad vacandū diuinis. Cæremoniale, quo ad determinationem certæ diei scilicet Sabbathi.

Præcepti huius scopus est, vt homo corpore & animo in hanc curam, cogitationemque incumbat, vt statuto tempore à negotijs externis, & laboribus seruilibus vacet, ac Deo debitam seruitutem impendat.

Ha

Hæ autem actiones sunt in quibus Christianus se diebus sacris exercere debet, accedere ad templum, missæ sacrificio cum deuotione interesse, diuina sacramenta deuotè frequentare, attentè diligenterque sacras conciones audire, & sedulò in pijs operibus se exercere.

Quæ facere prohibemur in Sabbatho, & festo?

OMNIA opera seruilia prohibentur, quæ sunt illa, quæ propriè seruiantibus cõueniunt, prout in Leuitico 23. definitur. Omne opus seruile non facias in eo. Non autem illa, quæ communia sunt tam in ijs, qui seruiunt, quam illis, quibus seruitur, secundum S. Thom. 2. 2. q. 122. art. 4. ad 3.

Excusant à fractione huius præcepti. Necessitas, Pietas, & Paruitas operis.

Necessitas multiplex occurrere potest, Corporis, vitæ propriæ, aut alienæ, sic licitum est pugnare in festo pro defensione, 1. Machab. 4. sic etiam laborare licitum ijs, quibus hoc necessarium ad vitæ sustentationem est, modo absit scandalum, & diuina non negligantur. Hac ratione medici & pharmacopola excusantur, quando præparant medicamenta pro ægrotis. Idem est iudicium de coquis, qui coquunt cibos, & emunt necessaria ad victum. Alia est necessitas vitandi damnum proprium, vel proximi, quod imminet,

Y 4 nisi

Matth. 12. nisi opus fiat. Ad hoc facit Christus in Euangelio. Cuius vestrum bos, vel asinus cadit in foueam, nec extrahit illum, &c. Eodem pacto excusantur, qui laborant, quando imminet magna inundantia aquarum: quæ notabile damnum inferret fructibus, aut seminibus. Propter eandem causam licitum est facere opera, quæ nesciunt moram, sed requirunt continuationem; vel quando est elapsus tempus, damnum non est reparabile: Sic laborant qui coquunt tegulas, vitrum, ollas, calcem, ferrum, &c.

Eadem est ratio de captura quorundam piscium, qui certo tempore capiuntur, quo completo non est amplius commoditas, capit. Licet, de ferijs. tamen huiusmodi deberent facere aliquam Eleemosynam in proximas Ecclesias.

Dubium hic esse potest. An venatio etiam sit prohibita in festo?

SI quis diebus festis audita missa venetur non est peccatum, nec prohibetur hoc præcepto, quia non est opus seruile prohibitum hoc præcepto, vt tradunt Caietan. in summa in verb. festos dies, & Nauarr. in Manuali cap. 13. num. 11. Si autem quis in festo venetur non audita missa, mortaliter delinquit, nisi venatio esset

esset magni momenti, & ex mora damnum notabile sequeretur.

Est etiam necessitas coactionis, quando aliquis iusto metu cogitur laborare in festo, & nisi faciat, incidit in aliquod damnum reale, vel personale. Sic excusantur subditi, quando compelluntur à Dominis ad laborandum. Item famuli, & ancillæ, quando coguntur à Dominis ad seruilia opera: Si tamen Domini compellunt laborare, expleto tempore discedant ab eis, vt rectè Nauarr. docet.

Prohibentur etiam quædam in festis fieri, quæ non sunt seruilia, cap. Licet. de ferijs, Mercatus siue nundinæ, Placidum, per quod intelliguntur lites & processus iudiciales. Iudicium ad mortem, vel ad pœnam, & Iuramentum.

Quantum ad nundinas in die festo, minima ad quotidianum vsum necessaria vendere, aut emere, in quibus nulla, aut exigua conuentione necessarium est, non est illicitum. Si autem in aliquo loco consuetudo est, vt nundinæ in festis celebrentur, si Episcopus, vel superiores non prohibeant, negociantes, vel euntes ad huiusmodi nundinas, si missam nõ audiant nisi legitima causa excuset, mortaliter agunt, Syluester verb. Dominica. q. 3. Nauarr. in Manuali cap. 13. num. 8.

Pietas etiam excusat, vt si quis labore ad subueniendum miseræ proximi, modò prius

Y 5

missam

missam audiat, & non faciat ob lucrum, vel respectum humanum.

Paruitas operis itidem efficit, ne festum violetur: Quia ratione excusantur mulieres, quæ purgant domum, vel famuli, qui parua ligna secant pro necessitate: aut barbitoniores, qui aliqua ratione impediti tondent barbam alicuius, vel paucorum, nisi in consuetudinem ducant: Eadem ratione videntur excusari, qui molunt molendinis fluuiorum & ventorum, quæ sine magna occupatione molunt.

An sit licitum iter facere in die festo?

LICITUM est facere iter necessitate urgente, aut aliqua rationabili causa mouente, modè missæ officium non negligatur. Si quis autem iumenta sua die festo, aut in eius uespere ad alia loca mittat, ut festi utilitatem lucratur, peccat. Rosella verb. Feriæ. & Nauarr. numer. 12. loc. cit. Nisi ducens missam audiat, aut paruitate rei excusetur.

CAPVT XI.

DE QVARTO PRAECEPTO.

Honora patrem tuum, & matrem tuam, ut sit letitiam tuam super terram, quam Dominus Deus tuus dabit tibi.